

Фінансова безпека регіону як передумова сталого соціально – економічного розвитку

В. Ф. ПЕТРОВА, Т. А. ПУШКАР

Харківська національна академія міського господарства

Перехід до ринкових відносин потребує вироблення ефективних і дієвих механізмів управління та регулювання економіки на регіональному рівні. Нехтування регіональною специфікою та особливостями розвитку певних територій спричиняє неконтрольовані політичні, економічні та соціальні наслідки.

Збільшення темпів економічного розвитку регіону в значній мірі залежить від збалансованості регіональних бюджетів, ефективної фінансової й грошово – кредитної політики держави, а також від стану і стратегічних цілей діючих в ньому фінансово-кредитних установ. На сучасному етапі їх роль у фінансуванні реальної економіки вже не відповідає їх дійсним можливостям, насамперед внаслідок невизначеності принципів умов діяльності цих установ, механізмів гарантування повернення кредитів, нестабільності правового простору роботи банків як суб'єктів підприємницької діяльності. Значні суперечливості в практичній реалізації даних питань потребують системного аналізу такої складової економічної безпеки, як фінансова.

Фінансова складова, як одна з найвпливовіших на стан економічної безпеки, знаходить своє відображення в будь – якому елементі системи визначення економічної безпеки: рівень економічної безпеки – загрози економічній безпеці – індикатори (критерії) економічної безпеки – порогові значення індикаторів – моніторинг економічної безпеки.

Серед основних зовнішніх загроз економічній безпеці в умовах поглиблення інтеграційних процесів у країні та включення її у глобалізаційні економічні процеси необхідно виділити негативний вплив з боку валютних і фінансових ринків – нестабільність курсу національної валюти та лобіювання валютної політики в інтересах великих сфер бізнесу.

Фінансова безпека визначається як, такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання.

Особливої уваги при оцінці рівня фінансової безпеки потребує не лише визначення основних загроз, але насамперед формування системи індикаторів і чітко окреслення їх порогових значень. На даний момент в економічній науці існує значна кількість систем індикаторів фінансової безпеки. В. Сенчагов виділяє три групи порогових значень, у тому числі індикатори фінансового стану (обсяги внутрішнього і зовнішнього боргу; дефіцит бюджету; співвідношення іноземної валюти до маси національної грошової одиниці; грошова маса $M2$).

Аналіз існуючих методик розрахунку рівня фінансової безпеки продемонстрував, що більшість з них спрямовані на оцінку фінансової безпеки насамперед національної економіки. На регіональному рівні важливо виділити наступні індикатори фінансової безпеки:

1. прибуткова частина бюджету; млн. грн.;
2. темпи зростання прибуткової частини бюджету;
3. відношення податків до валового регіонального продукту (ВРП), у відсотках до ВРП;
4. відношення трансфертів до ВРП; у відсотках до ВРП;
5. доля оплати праці у регіональній доданій вартості, у відсотках;
6. відношення соціальних витрат до ВРП, у відсотках;
7. доля заощаджень у ВРП.

Таким чином, стійкість фінансової системи на національному рівні визначається дефіцитом державного бюджету і витрат по його обслуговуванню, стабільністю цін, нормалізацією фінансових потоків і розрахункових стосунків, стійкістю банківської системи і національної валюти, золотовалютним запасом, а також зниженням зовнішнього і внутрішнього

боргу та дефіцитом платіжного балансу, забезпеченням фінансових умов для активізації інвестиційної діяльності. Ефективна реалізація стійкої фінансової політики спрямовується на забезпечення економічної безпеки в цілому. Фінансові ринки виступають найбільш високотехнологічним сегментом світової економіки, що майже миттєво реагує на будь-яку зміну, яка може мати як позитивне, так і негативне значення.